

міжнародного права у сфері захисту цивільного населення під час збройних конфліктів, включаючи норми міжнародного гуманітарного та прав людини.

У підсумку, ефективність правоохоронної діяльності в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення залежить від здатності системи оперативно адаптуватися до кризових викликів, забезпечуючи стабільність, законність і довіру громадян.

Список використаних джерел:

1. Дручек О., Волуйко О. Правоохоронна діяльність в умовах правового режиму воєнного стану в Україні: особливості реалізації. Вісник Київського інституту Національної гвардії України. 2024. № 3. С. 77–84.

2. Фоменко А.Є. Правозастосування в умовах воєнного стану: виклики для національної правової системи. Актуальні проблеми правозастосування. 2025. № 1. С. 131–138.

3. Бухтіярова І.Г. Молокова А.Р. Особливості діяльності патрульної поліції в період воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. Випуск 6. С. 632-637. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.06.103>

4. Реалізація прав людини у діяльності правоохоронних органів в умовах воєнного стану: зб. матеріалів міжкафедрального круглого столу (Кривий Ріг, 22 берез. 2024 р.) / Донецький держ. ун-т внутр. справ. Кривий Ріг, 2024. 98 с. URL: <https://dnuvs.ukr.education/wp-content/uploads/2024/10/zbirnyk-tez.pdf> (дата звернення: 10.05.2025).

Плакса Софія Іванівна

здобувач ступеня вищої освіти бакалавр 207 н.г. «Право» ННПП НАВС

Науковий керівник:

Бухтіярова Ірина Геннадіївна,

доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін ННПП, кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВИХ АДМІНІСТРАЦІЙ

24.02.2022 року-для більшої частини світу це лише черговий день, а для українців ця дата наповнена страху, болю та ненависті, цей ранок, коли майже всі українці прокинулися від вибухів у рідному місті назавжди закарбується в пам'яті кожного з нас, як день повномасштабного вторгнення росії на територію України та введенням воєнного стану по всій території України Указом Президента України [5].

Враховуючи військовий стан, запроваджується особливий режим, який обмежує конституційні права громадян і значно посилює важливість правоохоронних функцій держави, але згідно з Конституцією України кожна людина має невід'ємне право на життя, яке не може бути порушено [1]. У цьому контексті адміністративне право відіграє ключову роль у забезпеченні

оборони та правопорядку, регулюючи повноваження виконавчої влади, місцевого самоврядування та правоохоронних органів.

Правовий режим воєнного стану України детально регламентований Законом України «Про правовий режим воєнного стану». Відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану», вводиться низка надзвичайних заходів: створюються тимчасові органи державної влади – військові адміністрації – в тих громадах, де місцеві ради чи голови не можуть виконувати свої повноваження в зв'язку з бойовими діями чи окупацією, а також за інших обставин для організації оборони і безпеки [4]. Наприклад, стаття 4 Закону передбачає, що у населених пунктах із призначенням військової адміністрації їхні голови та ради «не здійснюють покладені на них Конституцією та законами України повноваження» [4]. При цьому військові адміністрації формуються за участі військових та правоохоронців, що ілюструє «розширення правоохоронної функції» в умовах війни.

Умови воєнного стану передбачають також суттєві обмеження прав і свобод. Зокрема, закон дозволяє вводити комендантську годину, обмежувати пересування осіб і транспортних засобів, обмежувати масові заходи тощо [4]. Такі заходи спрямовані на захист держави, але потребують законодавчої основи і балансування з правами. Водночас Закон «Про правовий режим воєнного стану» суворо вимагає, щоб дії всіх органів влади, включно з військовими і самоврядними, здійснювалися «ексклюзивно на підставі, в межах повноважень та у спосіб, визначені Конституцією України та законами України» [4].

Відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» основними функціями військових адміністрацій під час воєнного стану є: Оборонно-мобілізаційна діяльність: вони координують взаємодію з військовими підрозділами, сприяють призову резервістів і добровольців, забезпечують бронювання робочих місць для військовозобов'язаних, готують молодь до служби у ЗСУ та проводять заходи з цивільного захисту. Управління територією та забезпечення життєдіяльності: військові адміністрації виконують делеговані бюджетні та адміністративні функції. Вони складають місцевий бюджет, контролюють його виконання, встановлюють і коригують ставки місцевих податків. Під час війни ці завдання доповнено надзвичайною увагою до соціальної інфраструктури: адміністрації організують постачання паливом, електроенергією, водою, контролюють водопостачання і якість питної води. Вони також координують ліквідацію наслідків обстрілів, ремонт доріг і мостів, управління комунальним майном тощо. Взаємодія з правоохоронцями та військовими структурами: військові адміністрації тісно співпрацюють з правоохоронними органами на місцях створюються штабні групи, де представники адміністрації, силових структур і органів місцевого самоврядування приймають оперативні рішення. Безпекові заходи: військові адміністрації наділені правом запроваджувати і контролювати режим воєнного стану на своїх територіях [4]. Це включає введення комендантської години, організацію пунктів пропуску та блокпостів, контроль за пересуванням цивільних осіб, перевірку документів та пересувань у прикордонних та прифронтових зонах. Інформування населення і протидія дезінформації: військові адміністрації забезпечують регулярне інформування громадян про

ситуацію в регіоні, перелік доступних послуг та допомогу. Через офіційні сайти, пресслужби і телеграм-канали адміністрації розповсюджують оперативні повідомлення про небезпеку, евакуацію чи надання допомоги [3].

Як приклад, Ізюмська районна ВА (Харківщина): після звільнення влітку 2022 р. активно працювала над соціально-економічним відновленням громади. Вона інформувала бізнес і населення про міжнародні програми підтримки: зокрема, повідомила про програму «ERP», що надавала компенсації до \$20 000 на відновлення малого бізнесу. РДА також організувала розподіл гуманітарної допомоги серед постраждалих сіл Ізюмщини [2].

Після припинення воєнного стану функції МВА поступово повернуться до органів місцевого самоврядування. Закон передбачає, що МВА діють протягом всього періоду воєнного стану та ще 30 днів після його скасування [4; 5].

Протягом цього часу адміністрації передають місцевим радам актуальні напрацювання (бюджети, проекти відбудови, реєстри ВПО тощо). По завершенню воєнного стану голови МВА скликають сесії міських/сільських рад, надають звіти і передають документи щодо захищеності громад. Поступово відновлюється робота виборних органів і комунальних служб під контролем громади. Важливим завданням переходу є забезпечити безперервність надання послуг та збереження напрацьованої системи підтримки населення на місцях у мирний час.

Отже, військові адміністрації мають особливий правовий статус у системі державної влади України, що регулюється Законом України «Про правовий режим воєнного стану». Їхня місія полягає в забезпеченні безпеки, підтримці громадського порядку, захисті конституційних прав і свобод людини і громадянина, а також у реалізації заходів оборонного характеру під час введення воєнного стану. Вони утворюються як тимчасові державні органи, призначені для швидкої реакції на виклики війни і забезпечення безперебійного функціонування критичної інфраструктури в умовах надзвичайних обставин.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. В Ізюмській РДА обговорили дотримання законності під час мобілізації. *Ізюмська районна військова адміністрація*. 2024. URL:<https://www.izyumrda.gov.ua/>
3. Яра О. С., Світличний О. П. Функції правоохоронних органів України в умовах режиму воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 3. С.128-131
4. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII // *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 28. Ст. 250.
5. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022. *Офіційний вісник Президента України*. 2022. №